

Zofia Ratajczak

Sprawozdanie z konferencji naukowej nt. "Bezrobocie : psychologiczne i społeczne koszty transformacji systemowej", Katowice, 9-10 maja 1994 roku

---

Chowanna 1, 70-72

1995

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

„Chowanna”	Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego	Katowice 1995	R.XXXVII (XLVIII)	T. 1 (4)	s. 70—72
------------	--	---------------	----------------------	-------------	----------

KRONIKA

Sprawozdanie z konferencji naukowej nt. *Bezrobocie. Psychologiczne i społeczne koszty transformacji systemowej* Katowice, 9—10 maja 1994 roku

Konferencja na temat bezrobocia i jego skutków odbyła się 9—10 maja 1994 roku w Katowicach. Została zorganizowana przez Katedrę Psychologii Ogólnej i Psychologii Pracy Uniwersytetu Śląskiego. Wzięli w niej udział przedstawiciele głównych ośrodków akademickich kraju oraz praktycy zajmujący się pomocą i doradztwem psychologicznym dla osób pozostających bez pracy.

Wygłoszono 20 referatów, dotyczących różnych aspektów bezrobocia. W referacie prof. Tadeusza Tomaszewskiego bezrobocie zostało potraktowane jako utrata możliwości w ramach szeroko rozumianej teorii sytuacji trudnych. Prof. Jacek Wódz przedstawił ludzki wymiar bezrobocia, zgodnie z podejściem humanistycznym przyjętym w socjologii. Dr Katarzyna Popiołek zajęła się analizą psychologiczną utraty pracy jako czynnikiem zagrożającym rozwojowi osobowości człowieka. Dr Agnieszka Pietrzyk podjęła próbę przedstawienia głównych nurtów badań nad ubożeniem z perspektywy historycznej.

Wyniki badań empirycznych nad aktualnymi i potencjalnymi bezrobotnymi zaprezentował mgr Lucjan Miś z Instytutu Socjologii Uniwersytetu Jagiellońskiego, porównując zachowania dwu grup młodych mieszkańców niewielkiego miasta w województwie krakowskim. Wyniki badań przeprowadzonych na reprezentatywnej grupie młodych Polaków przedstawiła

prof. K. Skarżyńska z Instytutu Psychologii PAN. Kto czuje się zagrożony bezrobociem, a kto doświadcza bezrobocia? Jest to obraz dwu różnych światów i reprezentacja dwu odmiennych sylwetek psychologicznych. Młodzi ludzie oczekujący sukcesu na rynku pracy uznają kraj, w którym żyją, za sprawiedliwy i demokratyczny. Są to osoby lepiej wykształcone i pochodzące z wykształconych, zamożniejszych rodzin. Natomiast w oczach młodych oczekujących porażki na rynku pracy kraj idzie w złym kierunku, ich zdaniem, dominuje niesprawiedliwość, a demokracja jest źródłem chaosu i niepewności, oni sami zaś czują się wyobcowani i pozbawieni możliwości wpływania na bieg zdarzeń. Wyniki tych badań autorka interpretuje jako empiryczny dowód ważności pracy dla człowieka i podstawy wartościowania własnego miejsca w strukturze społecznej.

Problem bezrobocia wśród młodzieży przedstawiła także dr M. Pietras, pokazując zmiany w świadomości absolwentów szkół zawodowych w kolejnych latach od 1991 do 1994. Dr Lidia Zuber-Dzikowa podzieliła się swymi refleksjami z badań nad bezrobotnymi w kontekście twierdzeń dotyczących dezintegracji wewnętrznej, jaka zachodzi w człowieku po utracie pracy.

Kilka referatów dotyczyło psychologicznej reakcji na utratę pracy, a zwłaszcza strategii zaradczych, podejmowanych w tego rodzaju sytuacjach. I tak, prof. Zofia Ratajczak przedstawiła utratę pracy z jednej strony jako doświadczenie traumatyzujące, z drugiej zaś — jako swoiste wyzwanie rozwojowe. Jedni upadają na duchu i trzeba ich wyciągać z depresji, natomiast inni szybko podejmują działania zaradcze, uczą się nowych zawodów i znajdują pracę.

Dr Anna M. Manek z Politechniki Lubelskiej pokazała, jak zmienia się struktura życia mężczyzn w średnim wieku jako reakcja na utratę pracy. Referat ten zawierał pogłębioną analizę czynników ściśle psychologicznych determinujących określone zachowania zaradcze.

Dr Eugenia Mandal analizowała sytuację kobiet, jako bardziej narażonych na utratę pracy lub jej nieotrzymanie ze względu na swoją płęć. Zjawisko to nosi nazwę seksizmu i jest powszechnie traktowane jako przejaw dyskryminacji.

Tematem kilku referatów były psychologiczne, zdrowotne i społeczne skutki bezrobocia. Dr Maryla Goszczyńska z Uniwersytetu Warszawskiego mówiła o psychologicznych kosztach radzenia sobie w sytuacji utraty pracy na podstawie pamiętników bezrobotnych, którzy po jakimś czasie ponownie zostali zatrudnieni. Dr Danuta Rode potraktowała problem bezrobocia od strony zjawisk, jakie bezrobocie zarobkującego członka rodziny wywołuje w życiu jego najbliższych. Autorka omówiła zjawisko przemocy w rodzinie. Dr Stefania Klar przedstawiła wyniki badań nad bezrobociem w oczach dzieci, zwróciła uwagę na to, jak wiele one widzą i jak wiele wie-

dzą o sytuacji materialnej swojej rodziny, starając się jej pomagać nie zawsze zgodnie z normami społecznymi, a nierzadko wchodząc w kolizję z prawem. Mgr Jolanta Buchta także poruszyła problem funkcjonowania rodziny w sytuacji utraty pracy.

Odrębną grupę tematyczną reprezentowały referaty dotyczące praktycznych aspektów pracy psychologa, a w szczególności zagadnienia pomocy psychologicznej, wsparcia społecznego oraz polityki państwa wobec bezrobotnych.

Prof. Augustyn Bańka z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza zreferował zagadnienia z zakresu psychologicznych podstaw zawodoznawstwa i poradnictwa zawodowego w okresie bezrobocia. Dr Bogusława Gaś z Uniwersytetu Marii Skłodowskiej-Curie przedstawiła obraz bezrobotnego i jego wpływ na skuteczność działania rejonowych urzędów pracy, natomiast mgr Agata Chudzicka zaprezentowała ideę i praktyczne osiągnięcia tzw. klubów pracy, w których uczestniczą osoby pozbawione pracy. Forma klubów wydaje się jedną z bardziej owocnych nie tylko w ramach programów pomocy bezrobotnym, ale i pod względem mobilizowania do podejmowania samodzielnych prób wyjścia z impasu życiowego, w jakie wpycha utrata pracy zawodowej.

Konferencję zorganizowała Katedra Psychologii Ogólnej i Psychologii Pracy Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

Zofia Ratajczak